

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: paulina.tabery@soc.cas.cz

Občané o Lisabonské smlouvě

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2009, v09-01</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>12. 1. – 19. 1. 2009</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1057</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PM.131, PM.132, PM.133, PM.147, PM.148, PM.157, PM.158</i>
Zveřejněno dne:	<i>11. února 2009</i>
Zpracovala:	<i>Paulína Tabery</i>

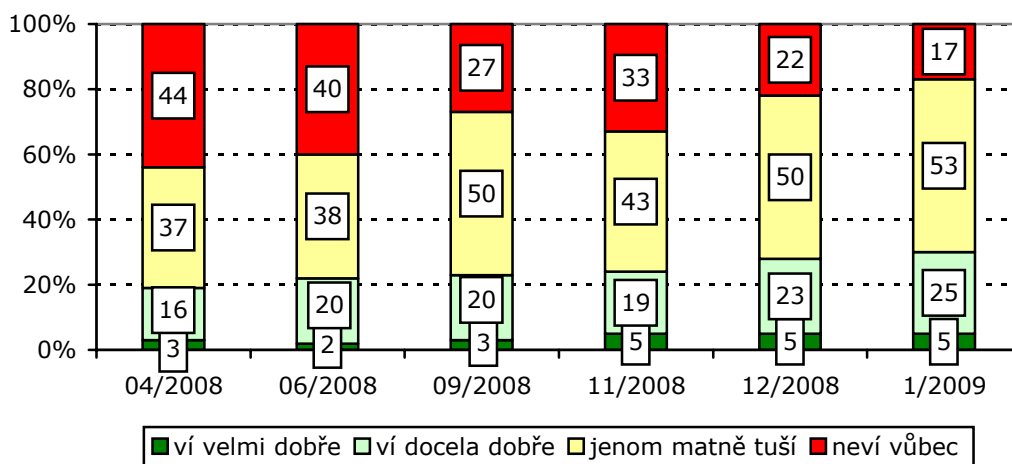
V lednu 2009 byly do pravidelného šetření Centra pro výzkum veřejného mínění zařazeny i otázky ohledně Lisabonské smlouvy. Kromě dlouhodobého sledování povědomí lidí o pojmu Lisabonská smlouva, pocitu informovanosti o smlouvě a zájmu o dění kolem ní byly pokládány také dotazy na to, zda by parlament měl schválit Lisabonskou smlouvu, proč by tak měl či neměl učinit a jak se podle mínění veřejnosti změní postavení ČR v EU případným přijetím smlouvy.

Velmi dobrou nebo docela dobrou znalost pojmu Lisabonská smlouva deklaruje necelá třetina (30 %) populace starší 15 let. O něco více než polovina občanů (53 %) označuje své povědomí o smlouvě jako velmi povšechné a 17 % lidí neví, co termín Lisabonská smlouva znamená.¹

¹ Znění otázky: „V poslední době lze v diskusi o Evropské unii zaznamenat pojem „Lisabonská smlouva“. Víte, co tento pojem označuje?“ Varianty odpovědí: víte to velmi dobře, víte to docela dobře, jenom matně tušíte, nevíte vůbec, co označuje.

V delším časovém horizontu se potvrzuje již dříve naznačený trend pozvolného růstu znalosti pojmu Lisabonská smlouva. Od dubna 2008 byl zaznamenán nárůst v kladných odpovědích o 11 procentních bodů. Zároveň přibývá lidí, kteří alespoň trochu tuší, co tento termín znamená, i když u této skupiny není možné mluvit o kvalifikované znalosti. Podíl těch, kteří Lisabonskou smlouvu vůbec neznají, klesl pod jednu pětinu (viz graf 1).

Graf 1. Povědomí lidí o tom, co označuje pojem Lisabonská smlouva

Rozdíly ve znalosti pojmu Lisabonská smlouva lze nalézt mezi muži a ženami, přičemž muži častěji než ženy deklarují znalost (38 % muži : 22 % ženy), a zároveň znatelně větší podíl žen přiznává, že vůbec neví, co pojem Lisabonská smlouva označuje (13 % muži : 21 % ženy). Odlišnosti se objevují rovněž podle deklarované životní úrovně dotázaných. Lidé s dobrou životní úrovní vypovídají o lepší znalosti smlouvy ve srovnání s těmi, kteří svou životní úroveň považují za špatnou, případně ji hodnotí neutrálně (ani dobrá, ani špatná). Důležitým sociodemografickým ukazatelem, který významně dělí populaci ve znalosti pojmu Lisabonská smlouva, je vzdělání. Čím vyšší je formální vzdělání lidí, tím větší je jejich povědomí o smlouvě (viz tabulka 1).

Tab. 1: Povědomí lidí o tom, co označuje pojem Lisabonská smlouva (rozdíly podle vzdělání v %)

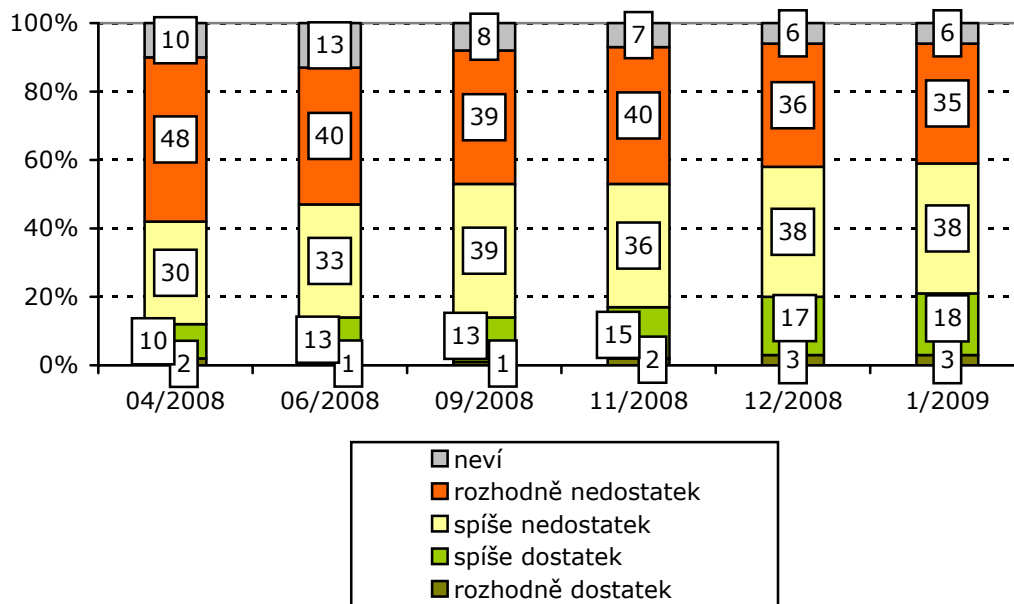
	základní vzdělání	vyučení	střední s maturitou	vysokoškolské vzdělání
dobře ví („ví velmi dobře“ + „ví docela dobře“)	14	24	36	64
jenom matně tuší	57	57	52	34
neví vůbec	29	19	12	2

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Pocit informovanosti o dění ohledně Lisabonské smlouvy² je poměrně nízký: pětina lidí (21 %) uvádí, že má dostatek informací, naopak tři čtvrtiny (73 %) deklaruji nedostatek.

Růst podílu těch, kteří pociťují dostatek informací, je velmi pozvolný, v posledních třech měsících téměř nepatrný, ovšem ve srovnání s dubnem 2008 je to viditelný nárůst o 9 procentních bodů (viz graf 2).

Graf 2. Hodnocení dostatku či nedostatku informací o dění ohledně Lisabonské smlouvy

I u této otázky se projevují diference mezi muži a ženami. Muži častěji než ženy pociťují dostatek informací ohledně Lisabonské smlouvy (26 % muži : 15 % ženy) a zároveň v mnohem menší míře než ženy odpovídají, že mají rozhodně nedostatek informací. Co se týče životní úrovně, lidé označující ji jako dobrou ve větší míře deklaruji dostatek informací ve srovnání s lidmi se špatnou nebo průměrnou životní úrovní. Podobně jako u povědomí o Lisabonské smlouvě, i u informovanosti o ní hraje vzdělání důležitou roli. Mezi občany s vyšším vzděláním, zejména vysokoškolským je znatelně vyšší podíl těch, kteří deklaruji dostatečnou informovanost o zkoumané problematice, i když i mezi vysokoškolsky vzdělanými je stále značný podíl těch, kteří se cítí být neinformováni (viz tabulka 2).

Tab. 2: Hodnocení dostatku či nedostatku informací o dění ohledně Lisabonské smlouvy (rozdíly podle vzdělání v %)

	základní vzdělání	vyučení	střední s maturitou	vysokoškolské vzdělání
dostatek informací	11	17	22	48
nedostatek informací	74	79	75	50
neví	15	4	3	2

Pozn.: Procenta ve sloupcí.

² Znění otázky: „Lisabonská smlouva má upravit fungování úřadů Evropské unie (např. Evropského parlamentu, Evropské komise), jelikož bylo do Evropské unie přijato v posledních letech mnoho nových členů. Máte o dění ohledně Lisabonské smlouvy dostatek nebo nedostatek informací?“ Varianty odpovědí: rozhodně dostatek, spíše dostatek, spíše nedostatek, rozhodně nedostatek.

Odlišnosti v hodnocení informovanosti se projevují i podle znalosti pojmu Lisabonská smlouva. Lidé, kteří deklarují dobrou znalost tohoto termínu, ve výrazně větší míře pociťují dostatek informací, narozdíl od těch, kteří pojem znají povšechně, případně jej neznají vůbec (viz tabulka 3).

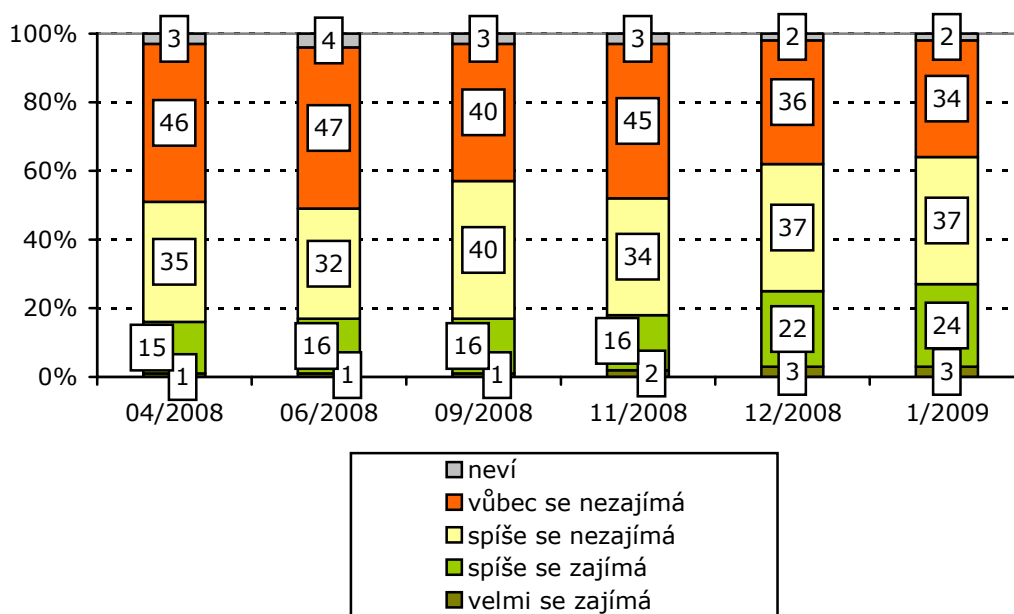
Tab. 3: Hodnocení dostateku či nedostatku informací o dění ohledně Lisabonské smlouvy (rozdíly podle povědomí o pojmu Lisabonská smlouva v %)

	dobře ví, co označuje pojem Lisabonská smlouva	jenom matně tuší, co označuje pojem Lisabonská smlouva	neví vůbec, co označuje pojem Lisabonská smlouva
dostatek informací	60	5	1
nedostatek informací	39	90	81
neví	1	5	18

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Míra znalosti pojmu Lisabonská smlouva i relativní pocit nedostatku informací jsou ve shodě se zájmem českých občanů o danou oblast.³ Více než čtvrtina (27 %) obyvatel starších 15 let projevuje zájem o dění ohledně Lisabonské smlouvy, přičemž velmi se zajímají 3 % občanů. Více než třetina lidí (37 %) se o věci spojené se smlouvou spíše nezajímá, rozhodný nezájem deklaruje 34 % obyvatel. Jak je vidět z časového srovnání, míra zájmu o Lisabonskou smlouvu v posledních dvou měsících viditelně vzrostla, ve srovnání s dubnem 2008 je v aktuálním výzkumu o 11 procentních bodů vyšší (viz graf 3).

Graf 3. Zájem o dění ohledně Lisabonské smlouvy

³ Znění otázky: „Nakolik se Vy osobně zajímáte o dění ohledně Lisabonské smlouvy?“ Varianty odpovědí: velmi se zajímáte, spíše se zajímáte, spíše se nezajímáte, vůbec se nezajímáte.

Podobně jako tomu bylo u předchozích otázek, i v případě zájmu a nezájmu o dění ohledně Lisabonské smlouvy se objevují rozdíly podle pohlaví, životní úrovně a vzdělání respondentů. Větší zájem o smlouvu projevují muži ve srovnání s ženami (34 % muži : 21% ženy). Rovněž občané s dobrou životní úrovní deklarují vyšší zájem, než lidé, kteří svou životní úroveň označují jako neutrální nebo špatnou. I zde se jako významný ukazatel projevuje vzdělání. Čím vyšší je formální vzdělání obyvatel, tím větší zájem proklamují, u vysokoškolsky vzdělaných je podíl zajímajících se v aktuálním výzkumu nadpoloviční (viz tabulka 4).

Tab. 4: Zájem/nezájem o dění ohledně Lisabonské smlouvy (rozdíly podle vzdělání v %)

	základní vzdělání	vyučení	střední s maturitou	vysokoškolské vzdělání
zajímá se	14	24	31	53
nezajímá se	82	74	69	47
neví	4	2	0	0

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Rozdíly v zájmu či nezájmu o dění kolem smlouvy jsou patrné rovněž podle znalosti pojmu Lisabonská smlouva. Lidé, kteří projevují dobrou znalost termínu, se výrazně více zajímají o dění s ním související, na rozdíl od těch, jejichž znalost je zběžná nebo žádná (viz tabulka 5).

Tab. 5: Zájem/nezájem o dění ohledně Lisabonské smlouvy (rozdíly podle povědomí o pojmu Lisabonská smlouva v %)

	dobře ví, co označuje pojem Lisabonská smlouva	jenom matně tuší, co označuje pojem Lisabonská smlouva	neví vůbec, co označuje pojem Lisabonská smlouva
zajímá se	67	12	4
nezajímá se	33	87	91
neví	0	1	5

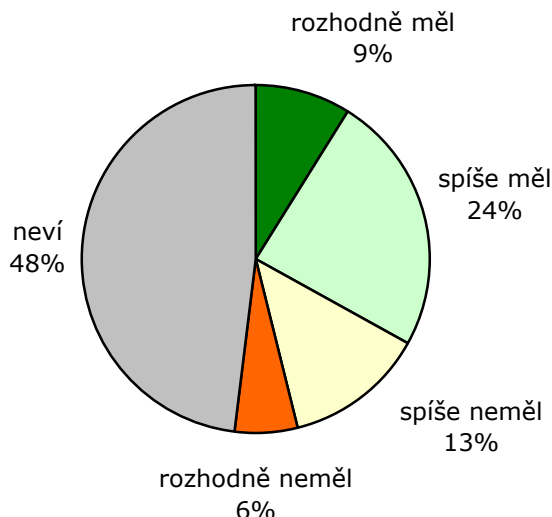
Pozn.: Procenta ve sloupci.

V otázce, zda by parlament měl nebo neměl schválit Lisabonskou smlouvu⁴, jsou názory veřejnosti rozděleny do třech významných skupin. Třetina občanů se domnívá, že by smlouva měla být schválena, přibližně pětina (19 %) je opačného mínění. Ovšem největší podíl obyvatel ČR starších 15 let (48 %) neví⁵, zda by parlament měl smlouvu schválit, což jenom potvrzuje menší povědomí, informovanost a zájem o ní (viz graf 4).

⁴ Znění otázky: „Myslíte si, že by parlament České republiky měl nebo neměl schválit Lisabonskou smlouvu?“ Varianty odpovědí: rozhodně měl, spíše měl, spíše neměl, rozhodně neměl.

⁵ Spontánní odpověď neví, nečtená možnost odpovědi.

Graf 4. Názory občanů, zda by parlament měl schválit Lisabonskou smlouvu

To, že by parlament měl smlouvu schválit, se o něco častěji domnívají muži (37 % muži : 29 % ženy), ženy zase ve větší míře odpovídají, že nevědí, zda by smlouva měla nebo neměla být schválena (40 % muži : 56 % ženy). Rozdíly lze nalézt u lidí s různým vzděláním. Čím vyšší je formální vzdělání respondentů, tím se zvětšuje podíl těch, kteří se domnívají, že Lisabonská smlouva by měla být schválena, a zároveň klesá podíl odpovědi „nevím“. Také lidé s dobrou životní úrovní si častěji myslí, že by smlouva měla být schválena a o něco méně se přiklánějí k vyjádření „nevím“, i když i v tomto případě je podíl této varianty zhruba dvoupětinový.

Mezi důvody, proč by parlament měl schválit Lisabonskou smlouvu⁶, vede stanovení pravidel fungování, s tím souvisí i mínění o lepším fungování Evropské unie a jejich úřadů po schválení smlouvy. Druhým nejsilnějším důvodem proč smlouvu schválit je podle respondentů to, že Česká republika je členem unie, což ji zavazuje k jistému chování v rámci tohoto celku. Dalšími důvody jsou prestiž a zařazení mezi evropské země nebo to, že ostatní státy tuto smlouvu již schválily (viz tabulka 6).

Tab. 6: Důvody, proč by parlament měl schválit Lisabonskou smlouvu (v %)

Stanovení pravidel fungování EU	31
Lepší fungování EU a úřadů	8
ČR je členem EU	21
Kvůli prestiži, zařazení do Evropy, nezaostávat	9
Ostatní státy EU již schválily Lisabonskou smlouvu	9
Lisabonská smlouva je dobrá	8
ČR je předsedající země EU	2
Premiér již Lisabonskou smlouvu podepsal	1
Jiná odpověď	9
Neví	2

Pozn. Odpovídali pouze respondenti, kteří si myslí, že by parlament měl schválit Lisabonskou smlouvu (N=346)

⁶ Znění otázky: „Proč by podle Vás parlament měl schválit Lisabonskou smlouvu?“

Jednoznačně nejsilnějším argumentem, proč by Lisabonská smlouva neměla být schválena⁷, je ztráta suverenity, ať respondenti zmiňují konkrétně Českou republiku, nebo v širším kontextu evropské země. Souvisejícím argumentem je také obecné tvrzení, že Lisabonská smlouva je omezení (viz tabulka 7).

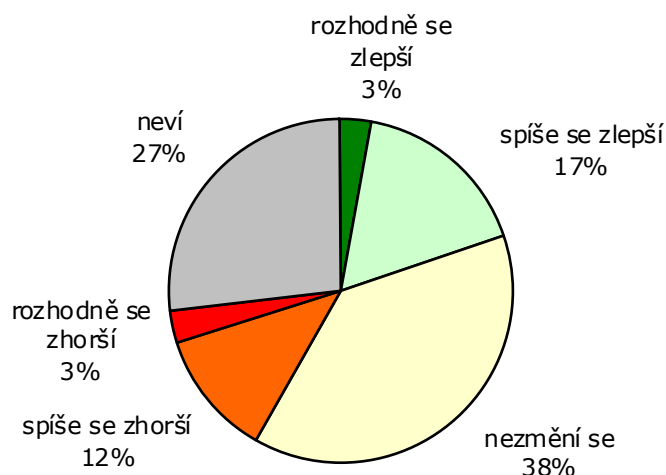
Tab. 7: Důvody, proč by parlament neměl schválit Lisabonskou smlouvu (v %)

Ztráta suverenity ČR	41
Ztráta suverenity zemí EU	5
Lisabonská smlouva je omezení (obecné tvrzení)	10
Smlouva nic nepřináší	8
Nevýhodnost pro ČR	7
Málo informací o Lisabonské smlouvě	6
Znevýhodnění malých států	3
Nové, další závazky, povinnosti	3
Jiná odpověď	15
Neví	2

Pozn. Odpovídali pouze respondenti, kteří si myslí, že by parlament neměl schválit Lisabonskou smlouvu (N=205)

Poslední otázka bloku týkajícího se Lisabonské smlouvy mapuje názory obyvatel na to, jak se změní postavení České republiky v rámci Evropské unie případným přijetím dokumentu⁸. Největší podíl občanů, téměř dvoupětinový (38 %), vyjadřuje mínění, že se postavení státu v rámci unie nijak nezmění, pětina je přesvědčena o zlepšení, 15 % o zhoršení. Více než čtvrtina veřejnosti (27 %) neumí možnou změnu postavení České republiky mezi státy unie zhodnotit (viz graf 5).

Graf 5. Názory občanů, jak se postavení ČR v EU změní případným přijetím Lisabonské smlouvy

⁷ Znění otázky: „Proč by podle Vás parlament neměl schválit Lisabonskou smlouvu?“

⁸ Znění otázky: „Myslíte si, že případným přijetím Lisabonské smlouvy se postavení České republiky v rámci Evropské unie zlepší, zhorší, nebo se nezmění?“ Varianty odpovědí: rozhodně se zlepší, spíše se zlepší, nezmění se, spíše se zhorší, rozhodně se zhorší.

Muži jsou o něco častěji než ženy přesvědčeni, že se přijetím Lisabonské smlouvy postavení České republiky v Evropské uniilepší, ženy zase více volí odpověď „nevím“. Podobně jako u předešlých otázek, i zde se liší mínění lidí s různou úrovní formálního vzdělání. Občané s vyšším vzděláním jsou častěji přesvědčeni, že případným schválením smlouvy se postavení republiky v rámci unielepší a výrazně méně se kloní k odpovědi „nevím“. Také lidé deklarující dobrou životní úroveň častěji míní, že se postavení České republiky přijetím smlouvylepší, a naopak jsou v menší míře přesvědčeni o zhoršení nebo volí variantu „nevím“.